

ANALIZA KREDITNE SPOSOBNOSTI GRAĐANA U PROCESU ODOBRENJA BANKOVNIH KREDITA

Gospodnetić, Margita

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:199596>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-22**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)



UNIVERSITY OF SPLIT



**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA KREDITNE SPOSOBNOSTI
GRAĐANA U PROCESU ODOBRENJA
BANKOVNIH KREDITA**

Mentor:

Izv.prof.dr.sc. Roberto Ercegovac

Student:

Margita Gospodnetić

Split,lipanj 2017.

SADRŽAJ:

| | |
|---|----|
| 1. UVOD: | 4 |
| 1.1. Definicija problema | 4 |
| 1.2. Cilj rada | 5 |
| 1.3. Metode rada | 5 |
| 1.4. Struktura rada | 6 |
| 2. POJAM KREDITA I PROCJENA KREDITNE SPOSOBNOSTI KLIJENTA | 6 |
| 2.1. Što je kredit-razlika između kredita i novca | 6 |
| 2.2. Vrste kredita | 7 |
| 2.3. Pojam i procjena kreditne sposobnosti | 7 |
| 2.4. Uvjeti za odobravanje kredita | 8 |
| 3. PROCEDURA KOD PROCJENE KREDITNE SPOSOBNOSTI KLIJENATA U SEKTORU STANOVNIŠTVA U SOCIETE GENERALE SPLITSKOJ BANCI D.D | 9 |
| 3.1. Osnovne informacije o poslovanju SG Splitske banke d.d. | 9 |
| 3.2. Kreditni zahtjev i proces odobravanja kredita | 11 |
| 3.3. Procedura obrade i odobravanja gotovinskih, studentskih i turističkih kredita fizičkim osobama | 14 |
| 3.3.1. Opći uvjeti kreditiranja | 18 |
| 3.3.2. Kreditni registar – HROK | 19 |
| 3.3.3. HRVATSKA UDRUGA BANAKA , skraćeno HUB | 20 |
| 3.4. Stambeni krediti građanstva | 21 |
| 4. PROCESI I METODE PROCJENE | 23 |
| 4.1. Pokazatelji likvidnosti (tekuća i ubrzana likvidnost) | 24 |
| 4.2. Pokazatelji menadžmenta imovine (prosječno razdoblje naplate potraživanja, pokazatelj obrtaja zaliha) | 24 |
| 4.3. Pokazatelji zaduženosti (pokazatelj ukupnog duga prema ukupnoj imovini, pokazatelj pokrića kamata) | 24 |
| 4.4. Pokazatelji profitabilnosti (bruto profitna marža, neto profitna marža, povrat na ukupnu imovinu, povrat na vlastiti kapital, EBITDA marža) | 25 |

| | |
|--|-----------|
| 4.5. Analiza izvještaja o novčanom tijeku..... | 26 |
| 5. ANALIZA UČINKOVITOSTI PROCJENE NA RAZINI CJELOKUPNOG BANKARSKOG SUSTAVA..... | 27 |
| 5.1. Bilančne ranjivosti..... | 27 |
| 5.2. Kreditiranje poduzeća prije krize-neodrživ rast i neefikasna alokacija resursa | 28 |
| 5.3. Kreditna aktivnost tijekom krize | 29 |
| 5.4. . Ocjena održivosti duga poduzeća..... | 30 |
| 6. ZAKLJUČAK | 31 |
| LITERATURA..... | 32 |
| DODATAK | 32 |

1.UVOD

Uz novac, kredit nesumnjivo predstavlja drugi važni pojam svakoga gospodarstva. Njegova upotreba je postala toliko uobičajena u svakodnevnicu da smo se s pojmom kredita suživjeli u istoj mjeri koliko i s pojmom novca. Kao pojedinci često prilikom kupovine posežemo za kreditnim karticama uživajući u odgodi plaćanja. Kredit omogućuje prikupljanje slobodnih, odnosno neutrošenih novčanih sredstava financijski suficitarnih jedinica i njihov transfer ka financijski deficitarnim jedinicama (investitorima). Upotreba kredita pristupa je gotovo u svim domaćinstvima. Od kredita nije "imuna" niti država koja ga često koristi, posebice prilikom pokrivanja proračunskog deficita.¹

Pojava kreditnog novca je bila veoma značajna u evoluciji novca. Upravo je usavršavanje kreditnog novca dovelo do stvaranja suvremenog depozitnog novca. Sve nas to navodi na zaključak da je kredit nezaobilazni pratitelj tržišnog gospodarstva. Banka je ustanova ili radna organizacija koja posreduje u novčanom prometu i novčanim poslovima. Ima najznačajniju ulogu u poslovima uzimanja i davanja kredita. Banka se može pojaviti u ulozi dužnika, vjerovnika ili posrednika, može obavljati poslove u svoje ime i za svoj račun ili može obavljati upravno-kontrolne poslove. Poslovi kreditiranja spadaju u aktivne bankarske poslove.

1.1. Definicija problema

Tema ovog rada je "Analiza kreditne sposobnosti građana u procesu odobrenja bankovnih kredita". Prije zaključivanja ugovora o kreditu kreditna institucija je dužna procijeniti kreditnu sposobnost korisnika kredita na temelju primjerenih informacija koje zatraži i dobije od korisnika kredita ili uvidom u dostupne kreditne registre. Svaka kreditna institucija ima svoja pravila na temelju kojih utvrđuje da li je osoba kreditno sposobna, tj. koliki maksimalan iznos rate/anuiteta može redovno otplaćivati iz plaće. Za svaku je vrstu kredita potrebno udovoljavati određenim uvjetima, stoga postoje i različite vrste kreditnih zahtjeva, a koriste se i različite tehnike vrednovanja.

¹ Nikolić Nikša i Pečarić Mario (2012.) Uvod u financije, str.65.

Upravo zbog različitih vrsta kreditnih zahtjeva i načina vrednovanja dolazi do problema raznovrsnosti i složenosti obrade tih zahtjeva. Krediti mogu biti odobreni fizičkim (građanstvo) i pravnim osobama. Krediti odobreni sektoru građanstva su specifičniji, složeniji i raznovrsniji u odnosu na kreditne zahtjeve pravnih osoba. Upravo to predstavlja definiciju problema ovog rada.

1.2. Cilj rada

Svrha ovog rada je prvenstveno pružiti informacije o vrednovanju kreditnih zahtjeva sektora građanstva. Cilj je pružiti odgovore na temeljna pitanja, proučiti vrednovanje kreditnih zahtjeva i potrebnu dokumentaciju. Kao što smo već spomenuli svaka banka ima svoju kreditnu politiku i vlastiti sustav za vrednovanje kreditnih zahtjeva, no ipak u poslovanju svih bankovnih institucija postoje osnovna pravila i standardne procedure kada se radi o načinu vrednovanja kreditnih zahtjeva.

1.3. Metode rada

Metode rada pomažu nam u izlaganju rezultata znanstvenog istraživanja. Metodologija se inače definira kao nauka o cjelokupnosti svih oblika i načina istraživanja pomoću kojih se dolazi do objektivnog i sistematskog naučnog saznanja, dakle, pojam metodologije označava načine kako se na objektivan način dolazi do istine i provjeravaju pretpostavke. Metode rada moraju biti pouzdane, isplative i primjenjive, te se preporuča odabir nekoliko komplementarnih ili različitih metoda kako bi se isključila mogućnost odstupanja ili greške.²

U ovom radu ćemo primjeniti analitičku metodu kako bi utvrdili i bolje razumjeli temu rada ali i upoznali prirodu njezinih dijelova, potom induktivna, komparativna, deskriptivna metoda te metoda kompilacije. Induktivna metoda nam pomaže u kreiranju zaključka temeljem posebnih i pojedinačnih činjenica. Komparativna metoda predstavlja postupak kojim se proučavaju odnosi, sličnosti i razlike s ciljem da se izvedu posebni zaključci. Deskriptivna metoda kao što sam naziv govori opisuje predmete i pojave.

²Izvor [Internet ; 10.06.2017.]: <https://bs.wikipedia.org/wiki/Metodologija>

Kompilacijska metoda upotrijebljena je kako bi se različiti izvori iz stručne literature mogli kombinirati i kako bi se te izvore ukomponiralo u novu logičku cjelinu.

1.4. Struktura rada

Ovaj rad je podijeljen na šest različitih cjelina. Nakon uvodnog dijela, proučava se pojam i procjena kreditne sposobnosti klijenata, potom procedura kod procjene kreditne sposobnosti klijenata u sektoru stanovništva kod SG Splitske banke d.d. Četvrto poglavlje je namijenjeno procesima i metodama procjene, peto nam prikazuje analizu učinkovitosti procjene na razini cjelokupnog bankarskog sustava. Posljednje poglavlje pripada zaključku odnosno osobnom osvrtu na cjelokupan rad, literaturi i dodatku.

2. KREDIT I KREDITNI POSLOVI BANKE

Kredit je temeljna usluga koju banka obavlja, odnosno, može se reći i temeljni segment poslovanja banke. Nezaobilazni je pratitelj tržišnog gospodarstva. Opravdano se nameće cijeli niz pitanja u svezi kredita i njegove uloge u privrednom životu. Jedno od prvih pitanja na koje ćemo dati odgovor je pitanje što je kredit i da li se kredit razlikuje od novca.

2.1. Što je kredit-razlika između kredita i novca

Riječ kredit dolazi od latinske riječi "credo" što znači "vjerovati". Iz toga pronalazimo teoriju kredita koja u suštini predstavlja dužničko-vjerovnički odnos između dva subjekta – davatelja i primatelja kredita – zasnovan na povjerenju. Iz toga je razvidno da je osnova kredita povjerenje koje mora postojati između davatelja i primatelja kredita. Iznos odobrenog kredita naziva se glavnicom. Budući da se glavnica daje u sadašnjem trenutku, a vraća se u budućnosti, primatelj kredita plaća davatelju određenu nadoknadu. Ta se nadoknada naziva kamatom. Uobičajeno je da se kamata iskazuje u postotku od odobrene glavnice. Taj se postotak naziva kamatnom stopom ili kamatnjakom. Iz definicije kredita, uočljivo je da se kredit mora vratiti u nekom dogovorenom budućem trenutku. Taj se budući trenutak određuje rokom vraćanja ili dospijeca kredita. Glavnica, kamata, odnosno kamatna stopa i rok dospijeca predstavljaju glavne odrednice ili uvjete

svakog kredita. Kredit treba distancirati od novca. Novac predstavlja najlikvidniji oblik imovine u kojemu se drži dio bogatstva. Kredit je vlasništvo, a novac se koristi za vrednovanje tog vlasništva.³

2.2. Vrste kredita

U praksi se susrećemo sa mnogobrojnim kreditima. Glede te činjenice postoji i velik broj klasifikacija kredita prema raznim kriterijima. Prema tome postoje krediti :

- prema davateljima kredita (bankarski, konzorcijski, javni, privatni i međunarodni)
- prema primateljima kredita (industrijski, agrarni, trgovački, poduzetnički, komunalni i javni)
- prema svrsi kredita (proizvođački i potrošački)
- prema roku dospijeaća (kratkoročni-do dvije godine, srednjoročni-od dvije do pet godina, dugoročni-preko pet godina)
- prema sigurnosti ili pokriću kredita (otvoreni i zatvoreni)
- prema obliku (isplatni i garantni)⁴

2.3. Pojam i procjena kreditne sposobnosti

Ocjena kreditne sposobnosti provodi se s ciljem utvrđivanja kreditnog rizika. Kreditne institucije procjenjuju kreditnu sposobnost dužnika na temelju vlastitih kriterija propisanih internim aktima, što znači da u procesu procjene kreditne sposobnosti mogu same odlučiti koje kriterije će uzeti u obzir. Ključnu odrednicu kreditnog procesa i osnovni instrument za određivanje kreditne sposobnosti dužnika predstavlja kreditna analiza. Kreditna analiza obuhvaća ocjenu kvalitete pojedinih stavaka financijskih izvješća dužnika – bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanom toku te ocjenu kolateralu, odnosno instrumenata osiguranja tražbine kojom se banka zaštićuje od krajnjeg rizika izgubljene vrijednosti kreditnog potraživanja. Kreditna sposobnost utvrđuje se na temelju dvije vrste podataka: kvantitativnih i kvalitativnih. Kvantitativni podaci dobivaju se iz

³ Nikolić Nikša i Pečarić Mario (2012.) Uvod u financije, str. 65./66.

⁴ Nikolić Nikša i Pečarić Mario (2012.) Uvod u financije, str.79./80.

financijskih izvještaja, a kvalitativni iz samog odnosa s dužnikom te iz medija.⁵ Osnovni je cilj analize kreditne sposobnosti smanjivanje kreditnog rizika zajmotražitelja, odnosno potencijalnog dužnika. Kreditni odjel banke upotrebljava sve korisne informacije kako bi odredio rizičnu kategoriju zajmotražitelja, nakon čega ih svrstava u kategorije niskorizičnih ili visokorizičnih klijenata. Pri procjeni kreditne sposobnosti uzimaju se u obzir rezultati obrade kreditnog zahtjeva od strane bankovnog kreditnog analitičara.

Kreditna sposobnost je spremnost kupca u izvršavanju preuzete obveze po definiranoj dinamici i u definiranom iznosu. Cilj procjene kreditne sposobnosti utvrđivanje financijske snage i vjerojatnosti gubitaka zbog nenaplaćenih potraživanja i kašnjenja s naplatom.⁶

2.4. Uvjeti za odobravanje kredita

Uvjeti za odobravanje kredita mogu biti općeg i posebnog karaktera. Opći uvjeti definirani su zakonom, propisima i aktima poslovne politike banke koji su tako regulirani za sve vrste kredita i za sve korisnike. Posebni su uvjeti kreditiranja selektivni i predviđeni za određene oblike, odnosno namjene kredita. Kako bi se određeni uvjeti za kreditiranje ispunili, potrebno je ispuniti odgovarajuće opće uvjete a to su:⁷

- kreditna sposobnost,
- namjenska potrošnja kredita i
- ispunjavanje određenih uvjeta za određene oblike kredita.

Posebni uvjeti koji ovise o:

- namjeni upotreba određenih kredita,
- vlastitom učešću korisnika kredita,
- polaganju depozita i
- instrumentima osiguranja vraćanja kredita.

⁵ M. Čulo: ANALIZA KREDITNE SPOSOBNOSTI TRGOVAČKIH DRUŠTVA OD POSEBNOG JAVNOG INTERESA, str. 195. <http://bib.irb.hr/datoteka/561528.javni-dug-2011.pdf#page=190>

⁶ Vidučić (2010, str. 342)

⁷ (Mishkin, Eakins, 2005., str. 598)

Procjena kreditne sposobnosti potrebna je kod:

- odobrenja prvog kredita,
- povećanja iznosa i produženja kredita te
- rizičnih kreditnih poslova.

3. PROCEDURA KOD PROCJENE KREDITNE SPOSOBNOSTI KLIJENATA U SEKTORU STANOVNIŠTVA KOD SG SPLITSKE BANKE D.D.

Za procjenu kreditne sposobnosti dužnika analizira se njegova likvidnost, zaduženost, profitabilnost i menadžment imovine. Na temelju usporedbe dobivenih pokazatelja iz financijskih izvješća s prosjekom za određenu industriju, analize trenda, dobivenih informacija o kredibilnosti tvrtke i reputaciji njenog menadžmenta, donosi se odluka hoće li se odobriti kredit ili ne. Umjesto da se procedura ponavlja, kreditni odjel može utvrditi kreditnu liniju - maksimalni iznos kredita koji kupac može u određenom razdoblju koristiti.⁸ Kako bi se što kvalitetnije analizirao proces procjene kreditne sposobnosti u Societe Generale Splitskoj banci, na početku će se iznijeti osnovni podaci o banci. Nakon toga, prikazat će se proces zaprimanja i obrade kreditnih zahtjeva, te odluka o odobravanju ili neodobravanju kredita.

3.1. Osnovne informacije o poslovanju SG Splitske banke d.d

Splitska banka peta je najveća banka na hrvatskom tržištu, s tržišnim udjelom od 6,86 posto te više od 300.000 aktivnih klijenata. Osnovana je 1965. kao Komunalna banka sa sjedištem u Splitu, kasnije preimenovana u Investicijsko-komercijalnu banku, od 1981. postaje dioničko društvo pod imenom Splitska banka.

⁸ (Mishkin, Eakins, 2005., str. 598)

Godine 2000. Splitsku banku nakon rehabilitacije i dokapitalizacije kupuje talijanski UniCredit, a 2002. Bank Austria Creditanstalt AG je temeljen ugovora o kupnji Splitske banke pokrenula proces spajanja svoje podružnice u Hrvatskoj, HVB Croatia, orijentirane na poduzetnike i veće privatne klijente i Splitske banke, s težištem na maloprodaji. Nova banka, pod imenom HVB Splitska banka, usluživala je zajedničke klijente jedinstvenim povećanim katalogom proizvoda. HVB Splitska banka je 2004. godine vrlo značajno proširila svoju mrežu poslovnica, naročito na području Dalmacije. U travnju 2006. Splitska banka je prodana francuskoj Soci t  G n rale grupi, nakon  ega je promijenila naziv u Soci t  G n rale - Splitska banka d.d.

2. svibnja 2017. OTP banka Hrvatska objavila je da je izvršenjem transakcije stekla 100-postotni udjel u Splitskoj banci  ime je Splitska banka postala  lanicom OTP Grupe. Navedenom transakcijom OTP banka Hrvatska ostvaruje i neizravnu kontrolu nad tvrtkama SG Leasing, SB Nekretnine, SB Zgrada, dok se potpuno preuzimanje Soci t  G n rale Osiguranje o ekuje u trećem kvartalu 2017. O ekuje se da  e postupak spajanja banaka trajati do ljeta 2018. Do tada, ove  e banke poslovat kao odvojene pravne osobe.⁹

Neto dobit Splitske banke d.d. poslovne 2016. godine iznosila je 365 milijuna kuna, što je više nego prethodne godine kada je iznosio 121 milijuna kuna. Rezerviranja i umanjenja vrijednosti smanjena su za 69,2% kao posljedica CHF konverzije knji ene u 2015. kao i povećanja kvalitete portfelja, što je dovelo do povećanja neto dobiti na 365 milijuna HRK.

⁹ Societe Generale Splitska banka d.d, službena internetska stranica, [Internet], raspolo ivo na: <https://www.splitskabanka.hr/o-nama>, [10.06.2017.]

Tablica 1: Račun dobiti i gubitka SB u 2016. godini

| u milijunima kn | | |
|---|--------------|--------------|
| | 2016. | 2015. |
| Neto prihod od kamata | 768 | 796 |
| Neto prihod od naknada i provizija | 238 | 247 |
| Neto prihod od trgovanja i ostali prihodi | 197 | 158 |
| Neto prihod iz poslovanja | 1.203 | 1.201 |
| Opći troškovi | (609) | (636) |
| Rezerviranja i umanjenja vrijednosti | (126) | (409) |
| Dobit prije oporezivanja | 468 | 156 |
| Porez na dobit | (103) | (35) |
| Dobit za godinu | 365 | 121 |

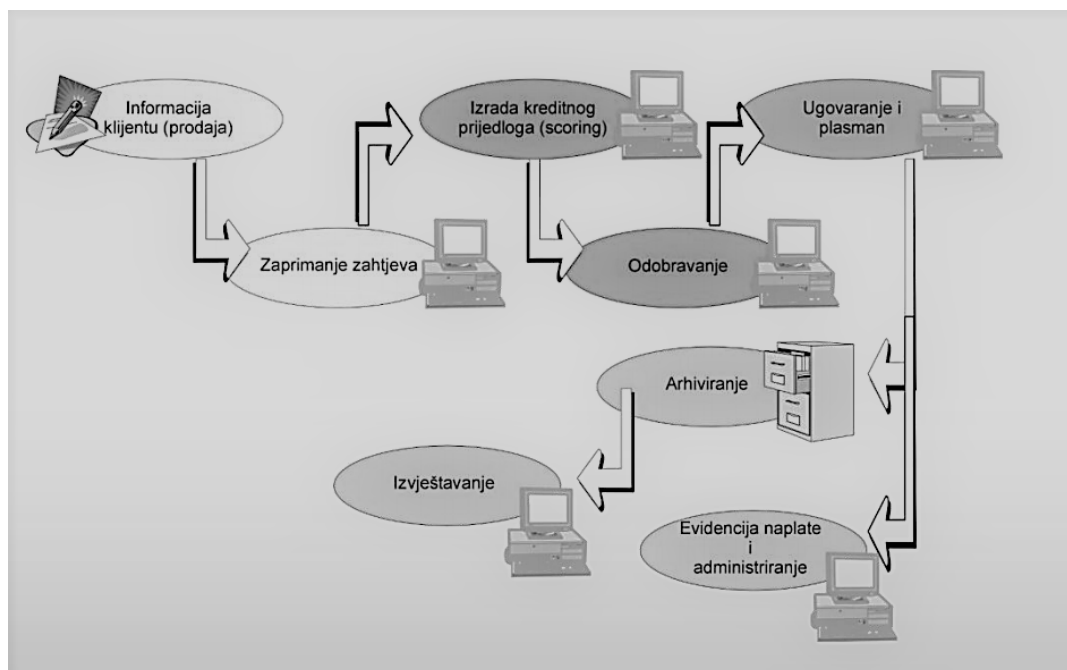
Izvor: Societe Generale Splitska banka d.d., 2016. godišnje izvješće, [Internet], raspoloživo na:
<https://www.splitskabanka.hr/Portals/8/PDF/Press/Godišnje%20izvješće%202016.pdf>

3.2. Kreditni zahtjev i proces odobravanja kredita¹⁰

Kreditni zahtjev sastoji se od:

- informativnog dolaska klijenta
- podnošenja zahtjeva za kredit
- izrade kreditnog prijedloga/scoring
- odobravanja
- ugovaranja
- plasmana kredita
- praćenja kreditnog predmeta (evidencija naplate)
- izvještavanja

¹⁰Izvor [Internet ; 10.06.2017.]: <http://www.itsistemi.com/wordpress/wp-content/uploads/MoRe-Kreditni-modul.pdf>



Slika 1: Shema kreditnog zahtjeva

Izvor: [Internet ; 13.06.2017.]: <http://www.itsistemi.com/wordpress/wp-content/uploads/MoRe-Kreditni-modul.pdf>

Informativni dolazak klijenta

Kod informativnog dolaska klijenta točno prepoznavanje nije obvezujuće. Ponuda kredita daje se bez obveze identifikacije. Ukoliko želimo vezati ovu informativnu ponudu sa redovno podnijetim zahtjevom za kredit u slučaju novog klijenta za Banku, potrebno je unijeti:

- ime i prezime klijenta
- datum rođenja
- mjesto stanovanja

Također odabiremo osnovne elemente kreditne linije, a to su :

- 1) iznos
- 2) rok otplate
- 3) odabiremo kreditnu liniju iz ponude banke pri čemu: a) potvrđujemo stopu kamate b) valutnu klauzulu c) način otplate
- 4) iznos sigurnosnog pologa (ako je predviđen kreditnom linijom)
- 5) za umirovljenike potvrđujemo status radi naknade (po anuitetu)

6) ukoliko kreditna linija uvjetuje policu osiguranja, unosimo poznati iznos troška premije (ZPK čl.2.st.7) (obavezna mogućnost unosa prema planiranoj dinamici uplata)

Podnošenje zahtjeva za kredit

- Unos/dopuna podataka o klijentu (CIC) i zahtjevu
- Skeniranje potrebne dokumentacije i povezivanje sa zahtjevom

Izrada kreditnog prijedloga/Scoring

- Izrada kreditnog prijedloga
- Sistem dodjeljivanja bodova zajmotražitelju čiji zbroj predstavlja numeričku vrijednost koja pokazuje kreditnu sposobnost da zajmotražitelj kasni u otplati kredita
- prilikom izgradnje scoring modela identificiraju se one karakteristike zajmotražitelja koje najbolje predviđaju otplatu kredita
- statističkim procedurama svakoj se karakteristici dodjeljuje numerička vrijednost tako da scoring model mjeri relativnu važnost dane karakteristike u točnom predviđanju otplate
- koristi od upotrebe scoring modela su brži pregled zahtjeva za kreditima i brže donošenje odluka o odobrenju/odbijanju kredita te formiranje cijene kredita prema rizičnosti
- otvaranje zahtjeva u centralnoj bazi i povezivanje prema broju kredita

Odobrovanje

Ako je hipotekarni kredit – šalje se na mišljenje pravnoj službi koja isti potvrđuje ili odbija.

Ugovaranje

- izračun EKS i ispis tablice
- povezivanje kreditnog zahtjeva sa brojem kredita iz centralne baze kreditnih zahtjeva
- mogućnost ispisa ugovora o kreditu i pratećih dokumenata (kolaterali)

Plasman kredita

Označavanje osnovnih elemenata po plasmanu kredita (iznos, rok, stopa, depozit)

Praćenje kreditnog predmeta (evidencija naplate)

Mogućnost upisa svih aktivnosti vezanih uz proces naplate potraživanja

Izvještavanje

- izvještaji: dnevni, tjedni, mjesečni, periodični
- pregled zahtjeva koji su u postupku odobravanja sa statusima
- pregled odobrenih zahtjeva u periodu
- pregled odbijenih zahtjeva u periodu
- pregled odobrenih zahtjeva nakon revizije za period
- pregled svih zahtjeva zaprimljenih u određenom periodu sa statusima i iznosima
- pregled zahtjeva u čekanju na odobrenje uz naznaku nivoa odobravanja na koji se čeka
- pregled izvršenih postupaka naplate po kreditnom zahtjevu
- pregled izvršenih postupaka naplate za period i referenta

3.3. Procedura obrade i odobravanja gotovinskih, studentskih i turističkih kredita fizičkim osobama

Gotovinski krediti – standardni gotovinski i umirovljenički krediti su nenamjenski krediti koji se sukladno Risk politikama isplaćuju direktno na račun korisnika kredita, a krediti za refinanciranje se isplaćuju sukladno "Izjavi o načinu isplate kredita". Ako se kreditom za refinanciranje zatvaraju obveze u drugim bankama, osim po "Izjavi o načinu isplate kredita" potrebno je postupati i po pismu namjere izdanim od banke čije se obveze zatvaraju. Gotovinskim kreditima nije dopušteno refinanciranje stambenih kredita, osim u slučaju kad se refinancira stambeni kredit u drugoj banci te ako iznos refinanciranja čini manje od 50% iznosa novog kredita.¹¹

Uobičajeni uvjeti za kreditnu sposobnost kod nenamjenskih kredita:

- Osobe koje ostvaruju stalna mjesečna primanja unutar HR (plaća, honorar, mirovina). Za pomorce, djelatnike ambasada, slobodna zanimanja itd. Kreditna sposobnost određuje se prema posebnom izračunu.
- Urednost u podmirenju obaveza prema bankama (provjerava se uvidom u HROK)

¹¹ Interni materijali SG Splitske banke d.d.

- Iznos kredita koji se može podići određen je potencijalnim anuitetom tj. iznosom neopterećenih mjesečnih primanja, dijela koji ostaje nakon podmirenja obaveza po svim kreditima. U većini slučajeva neopterećeni dio plaće mora iznositi barem 2/3 prosječne plaće isplaćene u RH u prethodnoj godini.
- Jamci ili sudužnici mogu uvećati kreditnu sposobnost tražitelja kredita. Primanja jamaca ili sudužnika zbrajaju se na primanja korisnika kredita, te se za njih zajednički utvrđuje kreditna sposobnost. Bez obzira na primanja jamaca, banke uglavnom ne odobravaju kredite ukoliko su primanja korisnika kredita manja od mjesečnog anuiteta. Kod većine kredita uobičajeno je da supružnici budu i sudužnici u kreditu.

Instrumenti osiguranja gotovinskog kredita

Banke imaju široku paletu nenamjenskih kredita sa najrazličitijim instrumentima osiguranja. Instrumenti osiguranja kredita ponajprije ovise o iznosu kredita, kreditnoj sposobnosti te odabranom modelu kredita. Moguće je za isti model kredita odabrati osiguranje prema vlastitoj želji, primjerice depozit zamijeniti udjelom u novčanom fondu, policom životnog osiguranja itd. Kod nekih banaka, kvalitetnim instrumentima osiguranja mogu se smanjiti kamatne stope i naknade po kreditima. Instrumenti osiguranja kod nenamjenskih kredita jesu:

- Mjenice, zadužnice, suglasnost o zapljeni plaće
- Jamci, sudužnici
- Osiguranje kredita kod osiguravatelja
- Hipoteka na nekretninama (uglavnom za veće iznose kredita)
- Polica osiguranja života
- Depozit
- Hipoteka na udjelu u fondovima¹²

Studentski krediti – korisnici studentskog kredita mogu biti redovni i izvanredni studenti visokih škola u zemlji i inozemstvu, dodiplomskog, diplomskog, poslijediplomskog ili specijalističkog studija u zemlji i inozemstvu, te srednjskolci koji

¹² Izvor [Internet ; 17.06.2017.] : <http://www.moj-bankar.hr/Nenamjenski-kredit/Gotovinski>

upisuju privatnu/državnu srednju školu, u zemlji ili inozemstvu. Ako student sukladno Risk politikama nema kreditnu sposobnost nositelj kreditne sposobnosti može biti roditelj, staratelj ili treća punoljetna kreditno sposobna osoba. Ako je riječ o studentima punoljetnim osobama njihova uloga u kreditu je dužnik, a nositelj kreditne sposobnosti pojaviti će se u kreditu u svojstvu sudužnika. Ako je riječ o srednjoškolcima maloljetnim osobama njih nije moguće uključiti u kredit kao sudionika. Dužnik u kreditu je osoba koja je nositelj kreditne sposobnosti, a u namjeni kredita je potrebno opisati da se radi o kreditu za plaćanje upisnine u srednju školu.¹³

Uobičajeni uvjeti za kreditnu sposobnost kod studentskih kredita:

- Osobe koje ostvaruju stalna mjesečna primanja unutar HR (plaća, honorar, mirovina). Za pomorce, djelatnike ambasada, slobodna zanimanja itd. Kreditna sposobnost određuje se prema posebnom izračunu
- Urednost u podmirenju obaveza prema bankama (provjerava se uvidom u HROK)
- Iznos kredita koji se može podići određen je potencijalnim anuitetom tj. iznosom neopterećenih mjesečnih primanja, dijela koji ostaje nakon podmirenja obaveza po svim kreditima. U većini slučajeva neopterećeni dio plaće mora iznositi barem 2/3 prosječne plaće isplaćene u RH u prethodnoj godini.
- Jamci ili sudužnici mogu uvećati kreditnu sposobnost tražitelja kredita. Primanja jamaca ili sudužnika zbrajaju se na primanja korisnika kredita, te se za njih zajednički utvrđuje kreditna sposobnost. Bez obzira na primanja jamaca, banke uglavnom ne odobravaju kredite ukoliko su primanja korisnika kredita manja od mjesečnog anuiteta.

Instrumenti osiguranja studentskih kredita jesu:

- Mjenice
- Zadužnice
- Suglasnost o zapljeni plaće
- Jamci, sudužnici
- Hipoteka
- Polica osiguranja

¹³ Interni materijali SG Splitske banke d.d.

- Depozit¹⁴

Turistički krediti – korisnici turističkog kredita za pripremu sezone mogu biti mali iznajmljivači koji imaju obvezu podnošenja porezne prijave. Namjena turističkog kredita je priprema sezone, a sukladno Risk politikama korisnici mogu biti osobe koje nisu u stalnom radnom odnosu već primanja ostvaruju isključivo od bavljenja turizmom.¹⁵

Uobičajeni uvjeti za kreditnu sposobnost kod nenamjenskih kredita:

- Osobe koje ostvaruju stalna mjesečna primanja unutar HR (plaća, honorar, mirovina). Za pomorce, djelatnike ambasada, slobodna zanimanja itd. Kreditna sposobnost određuje se prema posebnom izračunu.
- Urednost u podmirenju obaveza prema bankama (provjerava se uvidom u HROK)
- Iznos kredita koji se može podići određen je potencijalnim anuitetom tj. iznosom neopterećenih mjesečnih primanja, dijela koji ostaje nakon podmirenja obaveza po svim kreditima. U većini slučajeva neopterećeni dio plaće mora iznositi barem 2/3 prosječne plaće isplaćene u RH u prethodnoj godini.
- Jamci ili sudužnici mogu uvećati kreditnu sposobnost tražitelja kredita. Primanja jamaca ili sudužnika zbrajaju se na primanja korisnika kredita, te se za njih zajednički utvrđuje kreditna sposobnost. Bez obzira na primanja jamaca, banke uglavnom ne odobravaju kredite ukoliko su primanja korisnika kredita manja od mjesečnog anuiteta. Kod većine kredita uobičajeno je da supružnici budu i sudužnici u kreditu.

Instrumenti osiguranja turističkih kredita jesu:

- Mjenice, zadužnice, suglasnost o zapljeni plaće
- Jamci, sudužnici
- Osiguranje kredita kod osiguravatelja
- Hipoteka na nekretninama
- Polica osiguranja života
- Polica osiguranja nekretnina od osnovnih rizika, vinkulirana u korist banke
- Depozit (kod nekih kredita moguće je kredit uvećati za iznos depozita)

¹⁴ Izvor [Internet ; 17.06.2017.] ; <http://www.moj-bankar.hr/Kredit/Studentski-kredit>

¹⁵ Interni materijali SG Splitske banke d.d.

- Hipoteka na udjelima u fondovima (novčani, mješoviti, obveznički..)¹⁶

3.3.1. Opći uvjeti kreditiranja

Banke odobravaju kredite različitim zajmotražiteljima i za različite svrhe. Odobravanje kredita potrošačima podrazumijeva rizik za banku. Da bi smanjila rizik banka svakog klijenta kada klijent zatraži kredit u banci ona ga provodi kroz kreditni proces kako bi odredila da li klijent udovoljava uvjetima i kako bi donijela pozitivnu odluku o odobravanju kredita. Ako banka zaključi da klijent udovoljava uvjetima odnosno da je financijski sposoban vratiti pozajmljen novac, ona odobrava kredit. Nakon odobrenja kredita klijent dobiva ugovor o kreditu te je upoznat s općim i osnovnim uvjetima kredita, kamatnim stopama te pravu na odustajanje od kredita.

Ukoliko tijekom otplate kredita dođe do promijene kamatne stope koja je ugovorena kao promjenjiva, kreditna institucija o tome obavještava korisnika kredita i to najmanje 15 dana prije nego što se počne primjenjivati. Uz obavijest dobije se i izmijenjeni otplatni plan s obrazloženjem kretanja parametara zbog kojih je došlo do promjene kamatne stope. U ugovoru o kreditu korisnik kredita i kreditna institucija mogu ugovoriti da se informacije o promjeni kamatne stope pružaju periodično ako je promjena kamatne stope vezana za promjenu referentne stope, pod uvjetom da je nova referentna stopa javno dostupna, odnosno da je dostupna u poslovnim prostorima kreditne institucije. U roku od 3 mjeseca nakon primanja takve obavijesti može se donijeti odluka o prijevremenom vraćanju kredita bez obveze plaćanja bilo kakve naknade kreditnoj instituciji uključujući i ugovorenu naknadu za raniji povrat kredita. Informacije o kamatnoj stopi, načinu komunikacije promjena u kamatnoj stopi, maksimalna kamatna stopa na stambene i ostale potrošačke kredite regulirani su Zakonom o potrošačkom kreditiranju.

Informacije koje trebaju sadržavati Opći uvjeti propisane su Zakonom o kreditnim institucijama i trebaju biti dostupne na pogodnom mjestu u poslovnim prostorijama u kojima

¹⁶ Izvor [Internet ; 17.06.2017.] ; <http://www.moj-bankar.hr/Kredit/Za-turisti%C4%8Dke-djelatnosti>

se pružaju usluge. Većina kreditnih institucija „Opće uvjete“ ima i na svojim Internet stranicama.¹⁷

3.3.2. Kreditni registar – HROK Procjena potrebne kreditne sposobnosti u pravilu se provodi i uvidom u Hrvatski registar obveza po kreditima (HROK), čiji su korisnici kreditne i financijske institucije (banke, stambene štedionice, kartičarske kuće, društva za leasing i sl.) te fizičke i pravne osobe (klijenti) koje imaju obveze po kreditima, kreditnim karticama, prekoračenjima po računima, leasingu i drugim oblicima novčanih obveza. Nadzor nad razinom postojećega i mogućega dodatnog zaduživanja potrošača dobra je praksa kreditnih institucija koja ima za cilj izbjegavanje prezaduženosti potrošača, ali i pravodobnu procjenu nemogućnosti povrata dugovanja. Jamstvo i/ili sudužništvo u HROK-u imaju tretman instrumenta osiguranja. Ako je glavni dužnik neuredan u otplati kredita, to može postati prepreka u odobravanju kredita. Naime, ako dužnik neće biti u

mogućnosti podmirivati vlastitu obvezu, to će postati obveza jamca ili sudužnika. Stoga kreditna institucija na takvu obvezu gleda kao na vašu potencijalnu obvezu i u takvim situacijama može odbiti vaš kreditni zahtjev. Osim prilikom zahtjeva za kredit, potrošač može u svrhu svoje informiranosti i osobno zatražiti kreditno izvješće od HROK-a.¹⁸

¹⁷ Izvor [Internet ; 19.06.2017.] : <https://www.zakon.hr/z/517/Zakon-o-potro%C5%A1a%C4%8Dkom-kreditiranju>

¹⁸ Izvor [Internet ; 19.06.2017.] : <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/kredit/kreditna-sposobnost>

| 1. Izračun ukupnih obveza prema HROK-u i kreditnom kalkulatoru | | | |
|--|---|---|-----------|
| Uloga klijenta u postojećim obvezama | Vrsta kredita | HROK status | |
| | | Pozitivan | Negativan |
| klijent kao dužnik | lombardni krediti | 0% | 0% |
| | tekući račun | 0% | 0% |
| | kartice s odgodom plaćanja | 0% | 0% |
| | revolving kartice (ukupni odobreni limit) | 5% | 10% |
| | svi ostali krediti (mjesečni anuitet) | 100% | 100% |
| klijent kao financijski sudužnik za kredit u SGSB-u | svi krediti | 30% ili točan iznos koji otplaćuje*, ovisno koji je iznos viši | 100% |
| klijent kao financijski sudužnik za kredit podignut u drugoj banci | svi krediti | 30% ili točan iznos koji otplaćuje*, ovisno koji je iznos viši | 100% |
| klijent kao jamac | svi krediti | 15% ili točan iznos koji otplaćuje*, ovisno koji je iznos viši | 100% |
| klijent kao ne-financijski (obvezni sudužnik) za kredit u SGSB-u | svi krediti | (0% u slučaju dužnikove samostalne kreditne sposobnosti ili točan iznos potreban kako bi se ispunila kreditna sposobnost) Ili točan iznos kojeg otplaćuje*, ovisno koji je iznos viši | 100% |

* ručni unos u kreditni kalkulator

| 2. Način definiranja klijentova HROK statusa | | |
|--|--|----------------------|
| Definicija HROK ratinga | HROK rating određuje se temeljem broja dana kašnjenja u ispunjavanju obveza. Rezultat može iznositi od 1 do 9 (rating 1 dodjeljuje se ukoliko se obveze podmiru unutar perioda od 30 dana kašnjenja, 2 za kašnjenje od 31 do 60 days....., 9 za proces prisilne naplate putem suda). | |
| status | pozitivan | negativan |
| pravilo | <ul style="list-style-type: none"> • rating 1 • rating 2 do 9 ako su dospjele obveze ≤ 300,00 HRK • rating 2 do 9 ako su dospjele obveze > 300,00 HRK i ako: <ul style="list-style-type: none"> - rating 2 ako su dospjele obveze < mjesečna rata - rating 2 do 3 prije više od 6 mjeseci - rating >3 prije više od 18 mjeseci | svi ostali slučajevi |

Slika 2 : Izračun ukupnih obveza prema HROK-u i kreditnom kalkulatoru

Izvor: Interni materijali SG Splitske banke d.d.

3.3.3. HRVATSKA UDRUGA BANAKA , skraćeno HUB

Hrvatska udruga banaka je interesno udruženje 19 najvećih banaka u Hrvatskoj. Osnovano je s namjerom da brani interese svojih članica ali i čitave bankovne branše u Hrvatskoj. U proteklom periodu, HUB se pokazao kao kvalitetan sugovornik za sve teme vezane uz bankarski sektor. Naziv "Hrvatska" može zbuniti, ne radi se o državnoj instituciji niti udruzi nego o čisto komercijalnoj udruzi.¹⁹

| 3. Način definiranja klijentova statusa na HUB listi | | |
|--|--|----------------------|
| Definicija HUB liste | HUB lista je jedinstveni registar dužnika s neurednim podmirjenjem obveza po kreditima, kreditnim karticama i prekoračenjima koja su prijavile banke članice Hrvatske udruge banaka. | |
| status | pozitivan (neaktivan) | negativan (aktivan) |
| pravilo | <ul style="list-style-type: none"> • ukoliko nije evidentiran na HUB listi • ako je na HUB listi evidentiran zbog: <ul style="list-style-type: none"> - neurednosti, ali prije više od 6 mjeseci ili - blokiranog/zatvorenog računa, ali prije više od 12 mjeseci | svi ostali slučajevi |

¹⁹ Izvor [Internet ; 19.06.2017.] : http://www.kredit-zajam.com/hub_hrvatska_udruga_banaka.aspx

Slika 3: Način definiranja klijentova statusa na HUB listi

Izvor: : Interni materijali SG Splitske banke d.d

3.4. Stambeni krediti građanstva

Stambeni krediti – dugoročni krediti sa namjenom kupnje, izgradnje, opremanje, adaptacije stambenih objekata tj. stan ili kuće. Problem kod stambenog kredita je da pomoću stambenog kredita nije moguće zatvarati postojeće kredite. Razlog tomu je da su sredstva strogo namjenska, pa se isplata kredita vrši na račun izvođača radova ili prodavatelja nekretnine. Banke u Hrvatskoj internim aktima propisuju zahtijevanu kreditnu sposobnost za tražitelje kredita za kupnju kuće, stana, apartmana, vikendice i ostalih nekretnina. Banka zadržava diskrecijsko pravo ne odobravanja stambenog kredita.²⁰

Uobičajeni uvjeti za kreditnu sposobnost kod stambenih kredita:

- Osobe koje ostvaruju stalna mjesečna primanja unutar HR (plaća, honorar, mirovina). Za pomorce, djelatnike ambasada, slobodna zanimanja itd. Kreditna sposobnost određuje se prema posebnom izračunu
- Urednost u podmiranju obaveza prema bankama (provjerava se uvidom u HROK)
- Iznos kredita koji se može podići određen je potencijalnim anuitetom tj. iznosom neopterećenih mjesečnih primanja, dijela koji ostaje nakon podmirjenja obaveza po svim kreditima. U većini slučajeva neopterećeni dio plaće mora iznositi barem 2/3 prosječne plaće isplaćene u RH u prethodnoj godini.
- Jamci ili sudužnici mogu uvećati kreditnu sposobnost tražitelja kredita. Primanja jamaca ili sudužnika zbrajaju se na primanja korisnika kredita, te se za njih zajednički utvrđuje kreditna sposobnost. Bez obzira na primanja jamaca, banke uglavnom ne odobravaju kredite ukoliko su primanja korisnika kredita manja od mjesečnog anuiteta. Kod većine kredita uobičajeno je da supružnici budu i sudužnici u kreditu.

Instrumenti osiguranja stambenih kredita :

²⁰ Izvor [Internet ; 20.06.2017.] ; <http://www.moj-bankar.hr/Stambeni-kredit/>

- Mjenica, zadužnica, suglasnost o zapljeni plaće
- Jamac, sudužnik
- Osiguranje kredita kod osiguravatelja
- Hipoteka na nekretninama (uglavnom na nekretninama koje su predmet kupnje, adaptacije ili dogradnje)
- Polica osiguranja života
- Polica osiguranja nekretnina od osnovnih rizika
- Depozit (kod nekih kredita moguće je kredit uvećati za iznos depozita)²¹

KREDITNA SPOSOBNOST, INSTRUMENTI OSIGURANJA I DOKUMENTACIJA

Korisnici kredita su punoljetni građani RH zaposleni na neodređeno vrijeme u RH ili s mirovinom u RH.

MODEL I - iznos od 1.000 do 5.000 EUR

Namijenjen je za korisnike:

- s redovnim mjesečnim primanjima na tekući račun u Banci i urednim poslovanjem po računu unazad 6 mjeseci

Instrumenti osiguranja:

- ovjerena Izjava o zapljeni primanja/računa za sve sudionike u kreditu
- administrativna zabrana na plaću

MODEL II - iznos od 1.000 do 10.000 EUR

Namijenjen je za korisnike:

- s redovnim mjesečnim primanjima na tekući račun u Banci i urednim poslovanjem po računu unazad 6 mjeseci
- koji planiraju usmjeriti redovna primanja na račun u Banci

Instrumenti osiguranja:

- ovjerena Izjava o zapljeni primanja/računa za sve sudionike u kreditu
- administrativna zabrana na plaću
- policu životnog osiguranja osigurane svote barem 50% od iznosa kredita ili Riziko policu u visini kredita treba ugovoriti za cijelo vrijeme trajanja kredita, ili u zamjenu ponuditi barem jednog kreditno sposobnog jamca

MODEL III - iznos od 1.000 do 10.000 EUR

Namijenjen je za:

- vlasnike obrta ili malih d.o.o. te njihove zaposlenike, osobe koje ostvaruju dohodak od samostalne djelatnosti
- sve ostale koje ne pripadaju Modelima I i II (nadalje: "ostali")

Instrumenti osiguranja:

- ovjerena Izjava o zapljeni primanja/računa za sve sudionike u kreditu
- administrativna zabrana na plaću
- najmanje jedan jamac koji ne pripada grupi klijenata „ostali“
- zadužnica na poslovne račune za klijente grupe „ostali“

Sudionici

- dužnik - tražitelj kredita
- jamci
 - ovisno o modelu kredita

Kreditna sposobnost sudionika

Izračun kreditne sposobnosti – prema kalkulatoru Splitske banke.

Preduvjet za izračun kreditne sposobnosti je da mjesečna primanja svakog sudionika moraju biti najmanje 2.000 kn

²¹ Izvor [Internet ; 20.06.2017.] ; <http://www.moj-bankar.hr/Stambeni-kredit/>

Dokumentacija

- bančni obrasci za kredit – Zahtjev za kredit, Podaci o sudioniku, Podaci o poslodavcu
- ovjerena Potvrda o visini mirovine izdana od strane HZMO-a
- preslika službene isprave sa slikom za sve sudionike u kreditu (osobna iskaznica, putovnica...)

Dokumentacija za dokazivanje kreditne sposobnosti (dužnika / sudužnika / jamca)

zaposlenog kod poslodavca:

- popunjeni i ovjereni (pečat i potpis poslodavca) obrazac „Popunjiva poslodavac“, uz obvezno navođenje datuma popunjavanja potvrde
- ovjereni (pečat i potpis poslodavca) IP obrazac za tekuću i prošlu godinu
- ovjerene (pečat i potpis poslodavca) 3 zadnje platne liste
- dodatna dokumentacija (volumen i vrsta dokumentacije ovisi o kvaliteti i vrsti poslodavca)

umirovljenika:

- rješenje o mirovini
- potvrda HZMO –a o visini mirovine
- zadnji odrezak mirovine / obavijest Banke koja sadrži podatke o visini mirovine i obustavama

vlasnika obrta:

- prijava poreza na dohodak s prikazom ukupnih primitaka i izdataka, te popisom dugotrajne imovine s danom 31.12. za zadnje dvije godine
- porezno rješenje za zadnje dvije godine
- potvrda Ministarstva financija – Porezne uprave o stanju dugovanja
- BON2 svih banaka u kojima je otvoren račun obrta
- dodatna dokumentacija (volumen i vrsta dokumentacije ovisi o kvaliteti i vrsti obrta)

vlasnika tvrtke:

- godišnji financijski izvještaj (GFI – POD) ovjeren od FINA - e na 31.12. zadnje godine
- bruto bilanca na dan 31.12. za zadnje dvije godine
- statistički izvještaj za zadnje kvartalno obračunsko razdoblje ovjeren od FINAe
- bruto bilanca na dan zadnjeg kvartalnog obračunskog razdoblja
- ukoliko tvrtka ima otvoren žiro račun na drugoj banci – obrazac BON2
- informacije o eventualnim zaduženjima (iznos, početni saldo, trenutačni saldo, dospijeće, namjena, kolateral) kod drugih banaka i leasing kuća (kao fizička i kao pravna osoba)
- rješenje Trgovačkog suda s aktualnim podacima
- opis poslovanja tvrtke, te budući planovi
- dodatna dokumentacija (volumen i vrsta dokumentacije ovisi o kvaliteti i vrsti poduzeća)

Slika 4 : Kreditna sposobnost,instrumenti osiguranja i dokumentacija

Izvor: [Internet ; 20.06.2017.] ;

<https://www.splitskabanka.hr/Portals/8/PDF/Dokumenti/Kreditna%20sposobnost,%20instrumenti%20osiguranja%20i%20dokumentacija.pdf?ver=2017-06-26-150741-953>

4. PROCESI I METODE PROCJENE

Prilikom analize financijskih izvještaja Splitska banka koristi sljedeće pokazatelje:

- Pokazatelji likvidnosti (tekuća i ubrzana likvidnost)
- Pokazatelji menadžmenta imovine (prosječno razdoblje naplate potraživanja, pokazatelj obrtaja zaliha)
- Pokazatelji zaduženosti (pokazatelj ukupnog duga prema ukupnoj imovini, pokazatelj pokrića kamata)

- Pokazatelji profitabilnosti (bruto profitna marža, neto profitna marža, povrat na ukupnu imovinu, povrat na vlastiti kapital, EBITDA marža)
- Analiza izvještaja o novčanom tijeku

4.1. Pokazatelj likvidnosti - koriste se za procjenu sposobnosti tvrtke da udovolji kratkoročnim obvezama kratkotrajnom imovinom, a za analizu se koriste pokazatelj tekuće likvidnosti i pokazatelj ubrzane likvidnosti. **Tekuća likvidnost** sa previsokim pokazateljem upućuje na slabo upravljanje kratkotrajnom imovinom, što ima za posljedicu negativan utjecaj na dugoročnu profitabilnost tvrtke. Preporuča se kako bi trebao iznositi najmanje 2 kako tvrtka ne bi zapala u probleme nelikvidnosti. **Pokazatelj ubrzane likvidnosti** utvrđuje može li poduzeće udovoljiti svojim kratkoročnim obvezama upotrebom svoje najlikvidnije imovine. Trebao bi iznositi 1 ili više.²²

4.2. Pokazatelji menadžmenta imovine – koriste se za ocjenu efikasnosti kojom se upravlja imovinom tvrtke za generiranje dane razine prodaje, a to su: prosječno razdoblje naplate potraživanja i pokazatelj obrtaja zaliha. **Prosječno razdoblje naplate potraživanja** koristi se za procjenu broja dana koji tvrtka mora čekati prije nego dobije gotovinu od prodaje uz poček. Prosječna dnevna prodaja uz poček računa se dijeljenjem prodaje ostvarene uz poček s 360. Što je pokazatelj izražen u danima veći, ukazuje na to da kupci ne podmiruju račune na vrijeme, odnosno neefikasnost mjera za ubrzanje naplate od kupaca. **Pokazatelj obrtaja zaliha** pokazuje koliko puta godišnje tvrtka okrene (obrne) prosječne zalihe. Niski pokazatelj ukazuje da tvrtka neproduktivno koristi sredstva (zastarjele i pokvarene zalihe, visok trošak kapitala uložen u zalihe, osiguranje, porezi, trošak kvarenja).²³

4.3. Pokazatelji zaduženosti – koriste se za procjenu financijskog rizika tvrtke, kod kojih se prilikom izračuna uzima u obzir samo bankarski dug, dakle dugoročni i kratkoročni bankarski krediti. U ove pokazatelje spadaju : pokazatelj ukupnog duga prema ukupnoj imovini, pokazatelj pokrića kamata i pokazatelj ukupnog duga. Kod **pokazatelja ukupnog duga prema ukupnoj imovini** viši pokazatelj znači da je tvrtka rizičnija, odnosno da mora plaćati veće troškove kamata. Također, što je veći postotak zaduženosti u odnosu na udio vlastitog kapitala, veća je vjerojatnost zapadanja u financijske neprilike. **Pokazatelj pokrića**

²² Vidučić (2010, str. 393,394,395.)

²³ Vidučić (2010, str.395,396,397.)

kamata pokazuje razmjer u kojem poslovni dobitak može pasti, a da se ne dovede u pitanje plaćanje kamata. Što je pokazatelj viši, to je veća sigurnost vjerovnika. Pokazatelj se izračunava u jedinici koja definira koliko je puta pokriven trošak kamata.²⁴ **Pokazatelj ukupnog duga** ukazuje na poželjniju manju vrijednost jer označava manju zaduženost, a kao granična mjera najčešće se uzima 5 godina.²⁵

4.4. Pokazatelji profitabilnosti – izražavaju snagu zarade tvrtke, odnosno pokazuju ukupni efekt likvidnosti upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita. Najčešće korišteni su: bruto profitna marža, neto profitna marža, povrat na ukupnu imovinu (ROA), povrat na vlastiti kapital (ROE) i EBITDA marža. **Bruto profitna marža** odražava kakvu politiku cijena tvrtka provodi. Nizak pokazatelj ukazuje da se povećanjem obujma prodaje nastoji povećati profitabilnost. Visoki pokazatelj može značiti da tvrtka želi visokom maržom ostvariti visoki profit po jedinici proizvoda. **Neto profitna marža** koristi se kao pokazatelj efikasnosti menadžmenta, a pokazuje kolika se stopa neto dobitka ostvaruje za dioničare na jednu kunu prodaje. Ako je stopa niska, ukazuje na politiku relativno niskih cijena kao odraz konkurentne pozicije u industriji, ili relativno visokih troškova u odnosu na ostvarenu prodaju. **Povrat na ukupnu imovinu (ROA)** odnosi se na sposobnost tvrtke da korištenjem raspoložive imovine ostvari dobit, pokazuje stopu koliko je tvrtka zaradila na svaku kunu imovine. Usporedbom te stope s kamatnom stopom može se zaključiti isplati li se tvrtki zaduživati. Niski pokazatelj može se objasniti stagniranjem prodaje. **Povrat na vlastiti kapital (ROE)** pokazuje snagu zarade u odnosu na ulaganje dioničara. Izražava se u postotku, a kako je osnovni cilj tvrtke povećanje vrijednosti za dioničare, pokazuje uspješnost tvrtke u ostvarenju tog cilja. **EBITDA²⁶ marža** pokazuje koliko dobitka, prije troškova kamata, poreza i amortizacije, poduzeće ostvaruje po svakoj jedinici poslovnih prihoda. Pokazuje odnos iskazane neto dobiti i prihoda od prodaje na sposobnost menadžmenta u vođenju poduzeća s dovoljnim uspjehom, ne samo da bi se pokrili troškovi prodaje, rashodi vođenja poslovanja kao i trošak posudbe sredstava, nego i da bi preostala marža bila prihvatljiva kompenzacija vlasnicima za investirani kapital uz rizik.²⁷

²⁴ Vidučić (2010, str.399,400)

²⁵ Izvor [Internet ; 23.06.2017.] ; <https://www.mojedionice.com/fund/TekstNacinIzrac.aspx>

²⁶ (Earnings Before Interest Tax Depreciation and Amortization, EBITDA)

²⁷ Vidučić (2010, str.401,402404,405)

4.5. Analiza izvještaja o novčanom toku - Jedan od temeljnih financijskih izvještaja poduzeća (uz bilancu stanja i račun dobiti ili gubitka). Izrađuje se na osnovi promjene novca i novčanih ekvivalenata (ulaganja do tri mjeseca) u određenom razdoblju.²⁸ Prikazuje odnos između ostvarenog novčanog tijeka iz poslovnih aktivnosti (glavne aktivnosti koje stvaraju prihod poduzeća), investicijskih aktivnosti (vezane za stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine) te financijskih aktivnosti (vezane uz financiranje poslovanja). Prije svega, poželjno je da je novčani tijek iz poslovnih aktivnosti bude pozitivan i dostatan za financiranje ulaganja u dugotrajnu imovinu i vraćanje kredita. Rezultat poslovanja iz svake od triju kategorija izvještaja definira se kao neto povećanje/smanjenje novčanog tijeka iz poslovnih/investicijskih/financijskih aktivnosti. Pokazuje kolika je financijska snaga da se unaprijedi i uveća vrijednost tvrtke, odnosno koliko je poduzeće poboljšalo ili ugrozilo svoju poziciju u odnosu na prethodnu godinu.

Sastoji se od triju dijelova:

1. novčani tok od poslovne aktivnosti;
2. novčani tok od investicijske aktivnosti;
3. novčani tok od financijske aktivnosti.

Izvještaj o novčanom toku priprema se izravnom (direktnom) i neizravnom (indirektnom) metodom.²⁹

5. ANALIZA UČINKOVITOSTI PROCJENE NA RAZINI CJELOKUPNOG BANKARSKOG SUSTAVA

²⁸ Izvor [Internet ; 23.06.2017.] ; <http://www.poslovni.hr/leksikon/izvjestaj-o-novcanom-toku-1319>

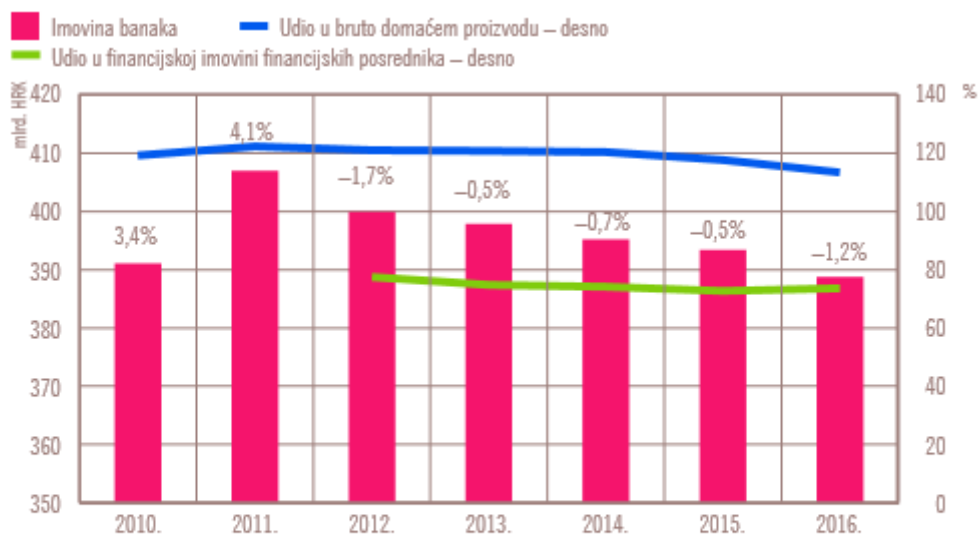
²⁹ Izvor [Internet ; 23.06.2017.] ; <http://www.poslovni.hr/leksikon/izvjestaj-o-novcanom-toku-1319>

Iako trendovi prisutni u 2016. upućuju na smanjenje rizika zahvaljujući daljnjem poboljšavanju kvalitete kreditnog portfelja, rastu profitabilnosti te većoj diversificiranosti izvora financiranja, strukturne ranjivosti bankarskog sektora u obliku visoke razine koncentracije sektora te valutno induciranoga kreditnog rizika i dalje su prisutne.

5.1. Bilančne ranjivosti

Imovina banaka smanjila se i petu godinu zaredom. Nastavak smanjivanja kreditnog portfelja čini domaće izvore financiranja banaka dostatnima te su se one tijekom 2016. nastavile značajnije razduživati prema stranim povezanim subjektima. Ipak, smanjivanje kreditnog portfelja petu godinu zaredom ne proizlazi iz smanjivanja kreditne aktivnosti, već je ono uglavnom posljedica intenzivnije prodaje neprihodonosnih potraživanja, djelomičnog otpisa glavnice kredita zbog konverzije kredita uz švicarski franak, tečajnih kretanja, kao i izlaska dviju banaka iz sustava.

I dalje je prisutna nepovoljna uzajamna povezanost financijskog sustava i središnje države, posebno što se tiče značajne koncentracije izloženosti prema RH, čiji još uvijek relativno visok javni dug može u uvjetima kumuliranih rizika djelovati kao katalizator ozbiljnih sistemskih poremećaja. Bez obzira na sada povoljniju valutnu strukturu izloženosti prema središnjim državama te na činjenicu da je ovakav poslovni model banaka u razdoblju nakon krize uglavnom unaprijedio kvalitetu tu imovine i donio bankama stabilnost zarada, udio plasmana državi u ukupnoj imovini bankovnog sustava, koji je posljedica oslanjanja banaka na percipirano manje rizično financiranje države.



Napomena: Brojčano je označena godišnja stopa promjene ukupne neto imovine bankarskog sektora.
Izvor: HNB

Slika 5: Višegodišnji trend pada ukupne imovine banaka nastavio se i u 2016.

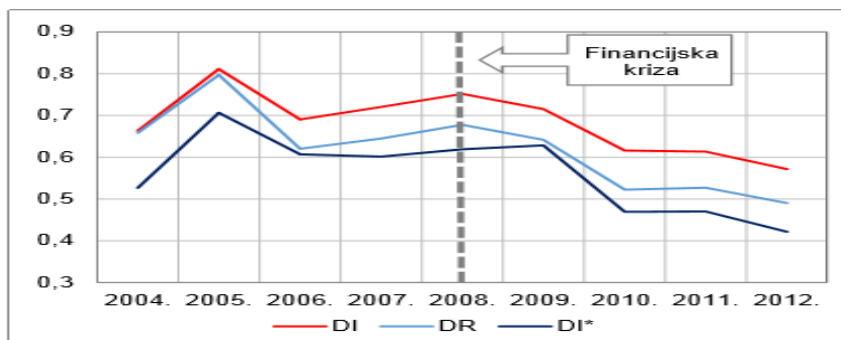
Izvor:HNB

5.2. Kreditiranje poduzeća prije krize-neodrživ rast i neefikasna alokacija resursa

Relacijsko financiranje- zasniva se na prikupljanju povlaštenih informacija u dugoročnom i složenom odnosu s dužnikom. Mjeri se brojem i intenzitetom relacija s bankama i trajanjem kreditnog odnosa (relacijsko financiranje znači veći oslonac na glavnu banku i duže trajanje kreditnog odnosa te rjeđe mijenjanje glavne banke). U uvjetima dugotrajne krize relacijsko financiranje može nepovoljno djelovati na kvalitetu kreditnog portfelja banaka. Udio poduzeća koja se koriste relacijskim financiranjem bio je veći prije krize nego u krizi.³⁰

³⁰ Izvor [Internet ; 19.08.2017.] :

file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/hp05042016_Vujcic_Esplanade_prezentacija.pdf



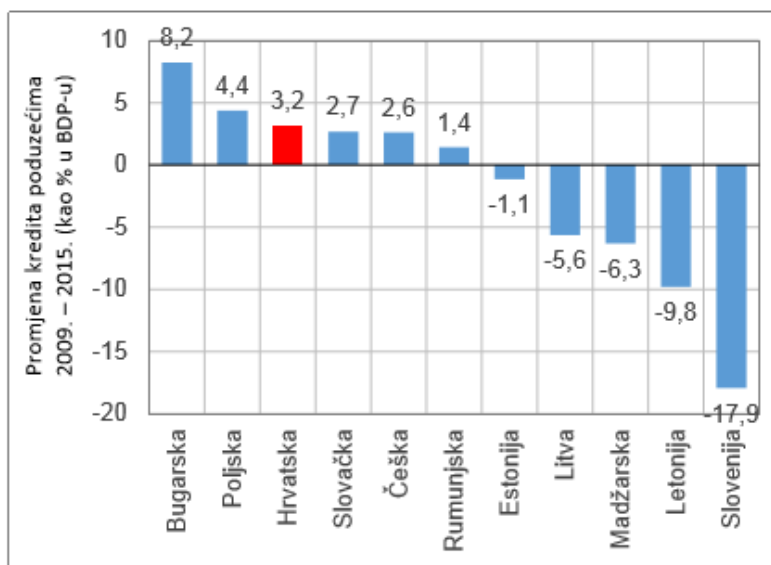
Napomena: DR je dugoročan kreditni odnos s jedinom bankom, DI s dominantnom bankom i DI* je iznimno dug kreditni odnos s dominantnom bankom.
Izvor: Financijska stabilnost, br. 11 (Okvir 2), HNB (2013.).

Slika 6 : Udio poduzeća koja su se koristila relacijskim financiranjem (prema jednom od kriterija relacijskog financiranja)

Izvor:HNB

5.3. Kreditna aktivnost tijekom krize

- Hrvatska zahvaljujući mjerama HNB-a za vrijeme krize nije doživjela kreditni slom (engl. credit crunch)
- Kreditiranje poduzeća poraslo je, kao i inozemni izvori financiranja
- Domaći plasmani poduzećima na kraju 2015. bili su za 10,3% veći nego na kraju 2008. (+3,2% BDP-a), dok su se domaći plasmani stanovništvu u istom razdoblju smanjili za 9,3% ili -3,6% BDP-a (isključujući utjecaj otpisa plasmana i tečajnih promjena)



Napomena: Stupci prikazuju kumulativnu promjenu kredita banaka sektoru nefinancijskih poduzeća kao postotak BDP-a za razdoblje 2009. – 2015. (izračunato na temelju transakcija)

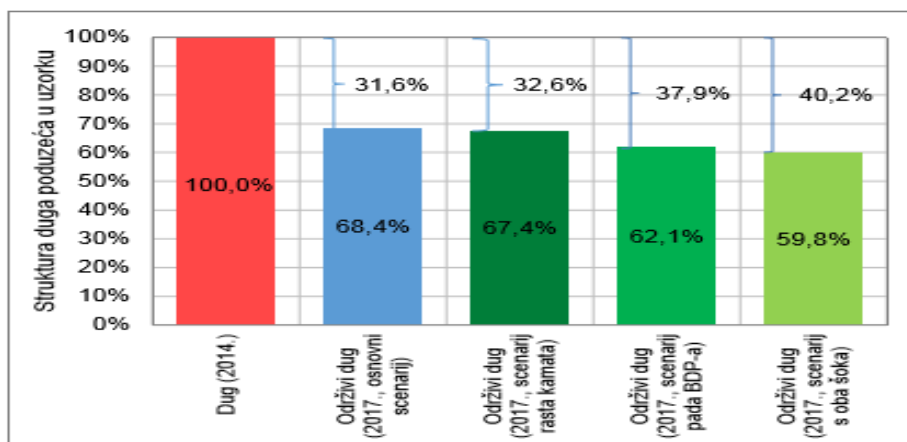
Izvori: ESB; Eurostat; AMECO; HNB

Slika 7: Domaći krediti poduzećima,2009.-2015.

Izvori:ESB;Eurostat;AMECO;HNB

5.4. Ocjena održivosti duga poduzeća

Ocijenjeno je da se 31,6% duga sektora poduzeća ne može financirati iz tekućeg poslovanja.U slučaju rasta kamatnih stopa i pada BDP-a 40% duga poduzeća bilo bi prekomjerno.Najopterećeniji prekomjernim dugom: građevinarstvo, velika poduzeća, neizvoznici.Prezaduženost poduzeća koči investicije.³¹



Napomena: Podaci uz zagrade prikazuju ocijenjene potrebe za razduživanjem, izražene kao postotak duga sektora poduzeća. Osnovni scenarij pretpostavlja rast BDP-a iz projekcije i stagnaciju kamatnih stopa. Alternativni šokovi uključuju: (a) šok rasta kamatnih stopa od 1 p. b. godišnje, (b) šok godišnjeg smanjenja rasta BDP-a za oko 2 p. b. u odnosu na osnovni scenarij i (c) kombinaciju obaju šokova.
Izvori: Amadeus; Fina

Slika 8: Ocjena održivosti duga poduzeća

Izvor: Amadeus,Fina

Aktualni uvjeti na tržištu kredita na strani ponude ističu:nesklonost banaka u preuzimanju kredita no ipak,standradi kredita počeli su se ublažavati.Kamatne stope su u padu,ali rizičnost države ograničava snažniji pad.Zaustavlja se rastući trend udjela loših plasmana.Na strani potražnje se ističe poboljšana očekivanja glede budućih kretanja,blago poboljšana kretanja na

³¹ Izvor [Internet ; 19.08.2017.] :

file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/hp05042016_Vujcic_Esplanade_prezentacija.pdf

tržištu rada, visoka postojeća razina zaduženosti domaćih sektora, manjak kolaterala, niska kapitaliziranost poduzeća, te povećana potražnja za kunkskim kreditima.³²

6. ZAKLJUČAK

Objektivna analiza kreditne sposobnosti bitan je preduvjet uspješnog poslovanja svake banke, jer za osnovni cilj ima smanjivanje kreditnog rizika zajmotražitelja, odnosno potencijalnog dužnika. Procjena i ocjena kreditne sposobnosti smatraju se jednom od najvažnijih informacijskih procesa kojom se određuje rizična kategorija zajmotražitelja, te ih se svrstava u određene kategorije (niskorizični/visokorizični klijenti). Ocjenom kreditnog rizika banka nastoji svesti kreditni rizik na prihvatljivu razinu, ako su ti rizici značajno veliki tada banka odustaje od kreditiranja jer postoji velika mogućnost od neispunjavanja kreditnih obveza od strane klijenata/zajmotražitelja. U trećem poglavlju smo naveli osam koraka koji opisuju proces odobravanja kredita ,a to su: informativni dolazak klijenta, podnošenje zahtjeva za kredit, izrada kreditnog prijedloga/scoring, odobravanje, ugovaranje, plasman kredita, praćenje kreditnog predmeta (evidencija naplate) i izvještavanje. Bitno je naglasiti kako bonitet ne označava pojam kreditne sposobnosti. Bonitet je širi pojam koji obuhvaća između ostalog kreditnu sposobnost ali i kvalitetu, pouzdanost pravne i fizičke osobe, uključuje ugled što ga poduzeće uživa na tržištu, trajnost i stabilnost poslovanja, kvalitetu investicijskih projekata i sl. U četvrtom poglavlju smo naveli koje osnovne financijske pokazatelje Splitska banka koristi prilikom kreditne analize klijenata, a to su: pokazatelji likvidnosti , pokazatelji menadžmenta imovine, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji profitabilnosti i analiza izvještaja o novčanom tijeku. Možemo zaključiti kako su financijski pokazatelji temelj za donošenje pozitivne ili negativne odluke te da dugoročno dobri odnosi banke i klijenta predstavljaju vrlo bitan faktor kod donošenja odluke o kreditiranju.

LITERATURA

³² Izvor [Internet ; 21.06.2017.] :

file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/hp05042016_Vujcic_Esplanade_prezentacija.pdf

Knjige:

1. Nikolić Nikša i Pečarić Mario, (2012.) Uvod u financije
2. Vidučić, (2010.) Financijski menadžment
3. Mishkin, Eakins, (2005) Financijska tržišta i institucije

Članci i studije:

M.Čulo (8.travanj 2011.zbornik radova s konferencije,Zagreb): Analiza kreditne sposobnosti trgovačkih društva od posebnog javnog interesa

Interni materijali SG Splitske banke

Izvor s Interneta :

https://hr.wikipedia.org/wiki/Glavna_stranica

<https://www.splitskabanka.hr/>

<http://www.itsistemi.com/wordpress/wp-content/uploads/MoRe-Kreditni-modul.pdf>

<http://www.moj-bankar.hr/>

<https://www.zakon.hr/>

<https://www.hnb.hr/>

<https://www.mojedionice.com/start/Start.aspx>

<http://www.poslovni.hr/>

DODATAK

Tablica : Račun dobiti i gubitka SB u 2016. godini

Popis slika :

Slika 1: Shema kreditnog zahtjeva

Slika 2 : Izračun ukupnih obveza prema HROK-u i kreditnom kalkulatoru

Slika 3: Način definiranja klijentova statusa na HUB listi

Slika 4 : Kreditna sposobnost,instrumenti osiguranja i dokumentacija

Slika 5: Višegodišnji trend pada ukupne imovine banaka nastavio se i u 2016.

Slika 6 : : Udio poduzeća koja su se koristila relacijskim financiranjem (prema jednom od kriterija relacijskog financiranja)

Slika 7 : Domaći krediti poduzećima,2009.-2015.

Slika 8 : Ocjena održivosti duga poduzeća